

พืชกระท่อม

(*Mitragyna speciosa*, Korth)

กระท่อม เป็นไม้ยืนต้น ขนาดกลาง
มีถิ่นกำเนิดในเขตร้อนชื้น
แถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

เป็นพืชในวงศ์ **Rubiaceae**
สกุล **Mitragyna**

เจริญเติบโตได้ในหลายพื้นที่ แต่สามารถเจริญเติบโตได้ดี
ในพื้นที่ป่าพุ่ม หรือที่ลุ่มที่มีความชื้นสูง
ในพื้นที่เขตร้อนชื้นและกึ่งร้อนชื้น

ในประเทศไทย พบการกระจายของ
กระท่อมส่วนใหญ่ในพื้นที่ภาคใต้

อย่างไรก็ตามกระท่อมสามารถเจริญเติบโต
และให้ผลผลิตได้ในทุกภาคของประเทศ
หากมีการแหล่งน้ำที่เพียงพอ

ชนิดและปริมาณอัลคาลอยด์และสารอื่นๆ ในพืชกระท่อม
มีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับพื้นที่ปลูก อายุ และฤดูกาลที่เก็บเกี่ยว

สำหรับประเทศไทย
พบปริมาณ mitragynine ร้อยละ 66
ของปริมาณอัลคาลอยด์ทั้งหมด
และพบว่ากระท่อมของประเทศไทย
มีสาร mitragynine สูงกว่ากระท่อม
ในประเทศมาเลเซีย
(Takayama et al., 1998)

พืชกระท่อมเป็นยา

อดีต

ตำรับยาหลวง จำนวน 18 ตำรับ

ตำรับยาแก้อาการบิด ท้องเสีย
ตำรับยากล่อมอารมณ์
ตำรับยาแก้พิษสารและแก้ปวด

ตำรับยาพื้นบ้าน

ใช้ใบกระท่อม

- ย่างและนำมาต้มน้ำดื่มรักษาเบาหวาน
- คั้นน้ำทาแก้โรคผิวหนัง เริม งูสวัด
- ใ้หวน้ำตาลทรายเคี้ยวบรรเทาอาการไอ
- เคี้ยวบรรเทาอาการเจ็บปวด
อาการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ

การแพทย์แผนปัจจุบัน

ใช้สารสกัด Mitragynine จากใบกระท่อม

บรรเทาอาการปวด ทดแทนการใช้ มอร์ฟีน
บำบัดการติดสารเสพติด ลดการใช้ เมทาโดน

ข้อมูลการติดต่อ

กรมวิชาการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร เขตที่ 7

126 ม.4 ต.ท่าอุแท อ.กาญจนดิษฐ์

จ.สุราษฎร์ธานี 84160

โทร : 077-259445-6

สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร เขตที่ 7

<http://www.doa.go.th/oard7/>

เทคโนโลยีการผลิต

กระท่อม

K R A T O M

การเจริญเติบโต ของ “ต้นกระท่อม อายุ 1 ปี”

ความสูงเฉลี่ย
250.60 cm

เส้นรอบวงลำต้นเฉลี่ย
56.10 cm

ความกว้างทรงพุ่มเฉลี่ย
248.88 cm

จำนวนกิ่งเฉลี่ย
33.94 กิ่ง

ผลผลิตเฉลี่ย/ต้น/รอบ
1-2 kg

สาร Mitragynine* → 3,770 mg kg⁻¹

สาร 7-OH Mitragynine* → 10.72 mg kg⁻¹

*ปริมาณสารสำคัญขึ้นอยู่กับอายุและการดูแลรักษา

การปลูกกระท่อมเชิงการค้า

ปัจจุบันการปลูกและการผลิตกระท่อมในประเทศไทย เริ่มปลูกเป็นแปลงปลูกเชิงการค้า หลังจากพืชกระท่อมได้ถูกถอดออกจาก พรบ.ยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 7) ปี 2522 เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2564 ซึ่งกระท่อมเป็นพืชที่นำมาใช้บริโภคในสดและนำไปใช้ในอุตสาหกรรมยา เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยของมนุษย์ ดังนั้น การผลิตพืชกระท่อมเชิงการค้าต้องคำนึงถึงคุณภาพ ความสม่ำเสมอของผลผลิต และความปลอดภัยต่อผู้บริโภค โดยปฏิบัติตามมาตรฐานผลิตพืช

1

วางแผนและ การเตรียมพื้นที่

กระท่อมเจริญเติบโตได้ดีในดินร่วนซุยได้แก่ ดินร่วนเหนียวปนทราย ดินเหนียวปนร่วน ดินร่วนปนเหนียว และดินร่วนเหนียวปนทราย

ต้องได้รับแสงตลอดวัน

ต้องมีแหล่งน้ำเพียงพอตลอดปี
หากมีแหล่งน้ำไม่เพียงพอจะส่งผลต่อผลผลิตที่ได้

2

การเลือกต้นกล้า

ควรเลือกต้นกล้าที่มาจาก การตัดตา หรือเสียบยอด เนื่องจากจะได้ต้นกล้าที่มีความสม่ำเสมอทางพันธุกรรม ซึ่งจะส่งผลต่อความสม่ำเสมอของสารสำคัญที่ได้จากการผลิต

3

การปลูกและ การจัดการแปลง

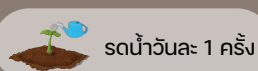
การปลูก : การโรย และขุดหลุมขนาด 30x30x30 ซม.
รองก้นหลุมด้วยปุ๋ยหมัก อัตรา 5 กิโลกรัมต่อหลุม
และปุ๋ยสูตร 0-3-0 อัตรา 2 กิโลกรัมต่อหลุม
นำต้นกล้ากระท่อมลงปลูกและรดน้ำให้ชุ่ม

ระยะปลูก : 4x4 เมตร
(จำนวน = 100 ต้น/ไร่)

ระบบน้ำ : ระบบน้ำหยด
หรือระบบมินิสปริงเกอร์

การดูแลรักษา

4

รดน้ำวันละ 1 ครั้ง

เมื่อความสูงต้น 120 เซนติเมตร
ควรตัดยอดให้ต้นมีความสูง 100 เซนติเมตร
เพื่อสร้างทรงพุ่มให้ต้นกระท่อม

ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ทุก 3 เดือน ใช้ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15
และปุ๋ยสูตร 46-0-0 ใส่ทุกเดือนหลังจากเก็บผลผลิต (เริ่มเก็บผลผลิตเมื่ออายุ 1 ปี)

ชนิดปุ๋ย	อายุ 1-6 เดือน	อายุ 7-12 เดือน	อายุ 1-2 ปี	2 ปี ขึ้นไป
ปุ๋ยอินทรีย์ (กก./ต้น)	2	3	3	3
ปุ๋ยสูตร 15-15-15 (กรัม/ต้น)	50	80	180	350
ปุ๋ยสูตร 46-0-0 (กรัม/ต้น)	20	40	50	100

การควบคุมวัชพืชและ
ป้องกันโรคและแมลง

หมั่นกำจัดวัชพืชในแปลงและรอบโคนต้น
หมั่นตรวจแปลงอย่างสม่ำเสมอ หากเจอ
โรคและแมลง ควรใช้สารชีวภัณฑ์หรือ
สารสกัดธรรมชาติ

5

การเก็บเกี่ยว เพื่อการค้า

เริ่มเก็บเกี่ยวในกระท่อม เมื่อกระท่อมอายุ 1 ปี

โดยเก็บคู่ใบที่ 3-4 นับจากยอด
ควรเก็บช่วงเย็น เพื่อลดความร้อนจากแสงแดด

6

การรับรอง มาตรฐานการผลิตพืช

ควรขอรับรองมาตรฐานการผลิตพืช (GAP/Organic)

เมื่อกระท่อมเริ่มเก็บเกี่ยวผลผลิต (อายุ 1 ปี) เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้บริโภค
และเพิ่มโอกาสในการจำหน่ายผ่านช่องทางต่างๆ

ขั้นตอนการขอรับรอง
มาตรฐานการผลิตพืช

7

การจำหน่าย และการตลาด

ตลาดในประเทศ : ส่วนใหญ่จำหน่าย
เพื่อการบริโภคในสด

ตลาดต่างประเทศ : การขายจะพิจารณาที่
ปริมาณสาร Mitragynine
โดยมีตลาดส่งออก เช่น อเมริกา อินเดีย เป็นต้น

เริ่มเก็บเกี่ยวในกระท่อม เมื่อกระท่อมอายุ 1 ปี

โดยเก็บคู่ใบที่ 3-4 นับจากยอด
ควรเก็บช่วงเย็น เพื่อลดความร้อนจากแสงแดด